

ТОРА ОР • ПАРШІ ВАЙЕХІ • МААМАР 2

ביאור על הנ"ל

Пояснення сказаного вище

Визнання Єгуди — самоусунення у молитві, що сягає вінця (Кетер), — зумовлене трьома його старшими братами: зором Реувена й любов'ю, слухом Шимона й трепетом та середньою лінією Леві. Це три лінії сфер духовного прояву (сфірот) і Шма з її благословеннями. Малхут, яка лише отримує, стає вінцем над тими, хто їй дає, бо її корінь — у Кетері; а близькість, що народжується з гіркоти через віддаленість, більша, наче світло, що походить із темряви.

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

likuteitorah.com/uk/torah-ohr/vayechi/2/

ГОЛОВНА ДУМКА

Визнання Єгуди — самоусунення у молитві, що сягає вінця (Кетер), — зумовлене трьома його старшими братами: зором Реувена й любов'ю, слухом Шимона й трепетом та середньою лінією Леві. Це три лінії сфер духовного прояву (сфірот) і Шма з її благословеннями. Малхут, яка лише отримує, стає вінцем над тими, хто їй дає, бо її корінь — у Кетері; а близькість, що народжується з гіркоти через віддаленість, більша, наче світло, що походить із темряви.

Кожен розділ: текст івритом, потім переклад, потім коротке пояснення під золотою лінією. Маленькі цифри в тексті івритом позначають примітки наприкінці.

КОРОТКО ПРО МААМАР

Цей маамар пояснює попередній маамар про благословення Якова: «Єгудо, тебе визнаватимуть твої брати». У колін є два аспекти: піднесення знизу та притягнення згори вниз; душі колін походять зі світу творення (Брія), але їхній корінь — у світі еманції (Ацилут). Реувен — «побач: син» — уособлює зір: споглядання слави Царя запалює любов, лева праворуч від Колісниці, і притягує згори вниз власний «погляд» Б-га та близькість. Шимон уособлює слух, що походить здалеку: трепет того, хто тримається на відстані, — «ліва рука відштовхує»; це, своєю чергою, притягує «слух» Б-га. Леві — середня лінія, благословення «Емет ве-яцив» [«істинно й непохитно»]. Ці три лінії, співвіднесені зі Шма [читанням «Слухай, Ізраїлю»] та її благословеннями, приводять до Єгуди: до визнання — самоусунення в молитві Амїда [молитві, що читається стоячи]. Це Малхут, яка лише отримує, але панує над тими, хто їй дає, подібно до царя, що збирає податки, адже її корінь — у Кетері. «Твоя рука — на загривку твоїх ворогів» означає, що Малхут уночі спускається, аби очистити нижні світи через свою «спину»; «сини твого батька» — це потік від мудрості (Хохма) через Тору й милість (Хесед). Нарешті, близькість, що народжується з гіркоти через віддаленість, більша, наче світло, що походить із темряви.

ПЛАН

1	Заголовок	¶1
	Пояснення попереднього маамара про благословення Єгуди.	
2	Коліна та зір Реувена	¶2
	Коліна підносяться знизу й притягують згори вниз; «зір» Реувена — споглядання слави Царя — запалює любов і притягує у відповідь зір і близькість Б-га.	

3 Шимон, Леві та визнання Єгуди

¶3

Слух Шимона здалеку — трепет лівої сторони, що відштовхує, — також притягує близькість згори; разом із Леві, середньою лінією, три лінії сфірот і Шма з її благословеннями приводять до Єгуди — визнання й самоусунення молитви Аміда, тобто Малхут, чие коріння — у Кетері.

4 Загринок ворогів і сини батька

¶4

Малхут уночі спускається, щоб очистити нижні світи, але робить це лише через свою «спину»; «сини твого батька» — це потік від Хохми через Тору й милість, на відміну від визнання братів, що походить від Кетера.

5 Світло з темряви

¶5

Очищення й повернення (тшува) — це єдиний процес; близькість, що народжується з гіркоти через віддаленість і має перетворити навіть тіло, більша, наче світло, що походить із темряви.

КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ

Пробудження знизу та пробудження згори

Зусилля людини, що підноситься вгору, притягує відповідь Б-га; кожне з колін має обидва аспекти.

Три лінії

Права лінія (мудрість (Хохма), милість (Хесед), перемога (Нецах)), ліва лінія (розуміння (Біна), стриманість (Гвура), велич (Ход)) і середня лінія (знання (Даат), краса (Тіферет), основа (Йесод)); тут їм відповідають Реувен, Шимон і Леві.

Зір і слух

Зір пов'язаний із близькістю та пробуджує любов; слух походить здалеку й пробуджує трепет. Кожен із них, виходячи знизу, притягує свій відповідник згори.

Визнання

Властивість Єгуди: самоусунення, якого досягають у молитві Аміда, на рівні Кетера; до нього приводять три брати.

Кетер Малхут

Малхут, яка не має нічого власного й лише отримує, стає вінцем над тими, хто їй дає, бо її корінь — у Кетері.

Очищення

Відокремлення добра в нижніх світах; Малхут здійснює його лише через свою зовнішню «спину», і це єдиний процес із поверненням (тшува).

РОЗДІЛ 1 • 11

Заголовок

1 ביאור על הנ"ל

Пояснення до сказаного вище.

Цей маамар є подальшим поясненням попереднього маамара «Єгудо, тебе визнаватимуть твої брати», у якому благословення Яакова Єгуді розглядалося через народження та імена Реувена, Шимона, Леві й Єгуди. Тут ті самі ідеї викладено в термінах Кабали: сфери духовного прояву (сфірот), їхні три лінії та порядок ранкових молитов.

РОЗДІЛ 2 • 12

Коліна та зір Реувена

2 הנה השבטים² הם ב' בחי' מלמטה למעלה ומלמעלה למטה עלמא דנוקבא ועלמא דדכורא

Отже, племена — це два рівні: знизу вгору і згори вниз; світ жіночого аспекту (альма де-нуква) і світ чоловічого аспекту (альма де-дхура).

Дванадцять племен уособлюють два рухи: піднесення знизу вгору і притягання згори вниз. Зоґар називає їх «світом жіночого аспекту», який приймає і підноситься в прагненні, та «світом чоловічого аспекту», який дає і спрямовує потік униз.

(וכמש"ל [וכמה שכתוב לעיל] ע"פ והנה אנחנו מאלמים³ אלומים⁴ שנשמות השבטים נמשכו מכריאה וה) בכחי' מלמטה⁵ למעלה לעלוי' מבריי' [מכריאה] לאציי' ושרשן הן י"ב גבולי אלכסון⁶ שבז"א דאציי' שנק' שבטי' י"ה שנמשכים מלמעלה למטה).

(Як пояснювалося вище щодо вірша «І ось ми в'язали снопи»: душі племен були притягнуті зі світу творення (Брія), і вони належать до рівня «знизу вгору» — щоб піднятися з Брії у світ еманації (Ацилут); а їхнє коріння — це дванадцять діагональних меж в емоційних атрибутах (Зеїр Анпін) світу Ацилут, які називаються «племенами Я-г» і притягуються згори вниз.)

Ці дужки відсилають до попереднього маамару про сон Йосефа зі снопами. Душі племен походять із Брії, першого світу окремого існування, а їхнє завдання — піднятися до Ацилуту. Водночас їхнє коріння міститься в самому Ацилуті — у дванадцяти «діагональних межах» Зеїр Анпіна; це термін із Сефер Еціра, що позначає дванадцять ребер, у яких сходяться шість напрямків. Вони називаються «племенами Я-г», де згадується Б-жественне Ім'я, і звідти племена притягуються вниз.

והנה באתערותא דלתתא⁸ אתערותא דלעילא שע"י בחי ראובן שמלמטה למעלה ממשיך גילוי בחי ראובן שמלמעלה למטה

Отже, «через пробудження знизу (ітарута делетата) [настає] пробудження згори (ітарута делейла)»: завдяки рівню Реувена, що діє знизу вгору, притягується розкриття рівня Реувена, що діє згори вниз.

Тепер до Реувена застосовується загальне правило: «через пробудження знизу настає пробудження згори». Реуен також має два аспекти: людське зусилля, спрямоване вгору, і Б-жественну відповідь, що приходить згори; саме зусилля знизу притягує відповідь згори.

והוא כי בחי ראובן הוא בחי ראוב"ן [שם ב"ן] בחי ראייה אר"ה^{9,10} ומלמטה למעלה הוא בחי לאסתכלא ביקרא דמלכא שמזה נמשך תוקף האהבה בחי פני ארי [אריה] אל הימין^{11,12} וכי

Це тому, що рівень Реувена — це рівень «реу вен» («побач сина»), рівень зору (реїя), [у написанні якого] є ті самі літери, що й у слові ар'є («лев»). А знизу вгору це рівень «споглядання слави Царя», звідки притягується сила любові — рівень «обличчя лева праворуч» тощо.

Це тому, що ім'я Реуен прочитується як «реу вен» — «побач сина», тож він уособлює зір; єврейське слово «зір», реїя, складається з тих самих літер, що й ар'є — «лев». Знизу це «бачення» означає споглядання душею величі Б-га, «споглядання слави Царя», яке розпалює сильну любов. Ця любов відповідає обличчю лева з правого боку Б-жественної Колісниці в видінні Єхезкеля; права сторона — це сторона милості (Хесед).

ועי"ז נמשך ג"כ אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] מלמעלה למטה גלוי בחי ראייה עליונה כי ראה¹³ ה' בעיני בחי התקרבות כי עתה יאהבני אישי.

Завдяки цьому також притягується пробудження згори, згори вниз: розкриття рівня вищого зору — «Бо Ім'я Б-га (Гавая) побачило моє страждання», рівня зближення: «бо тепер чоловік мій любитиме мене».

Відповідь згори віддзеркалює зусилля знизу: Сам Б-г спрямовує Свій «погляд» на людину, як сказала Леа, називаючи Реувена: «Бо Гавая побачив моє страждання». Це Б-жественне бачення означає зближення, виражене в її надії: «бо тепер чоловік мій любитиме мене».

Шимон, Леві та визнання Єгуди

3 וימינו תחבקני.¹⁴ וכמו"כ [וכמו כן] ע"י בחיי שמעון שמלמטה למעלה אם שמע תשמעו¹⁵ מעורר בחיי אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] כי שמע¹⁶ ה' כו'

«І його правиця обіймає мене». Так само, завдяки рівню Шимона, що діє знизу вгору, — «якщо ви будете уважно слухати», — пробуджується рівень пробудження згори: «бо Ім'я Б-га (Гавая) почуло», тощо.

Вірш «і його правиця обіймає мене» завершує образ Реувена: правиця означає любов і близькість. Шимон діє так само через слухання: людське «слухання», як у словах «якщо ви будете уважно слухати», пробуджує у відповідь «слухання» Б-га, як у словах Леї при народженні Шимона: «бо Гавая почув».

וענין רא"י [ראיה] היא מקרוב ושמיע' [ושמיעה] היא מרחוק כמ"ש ה' שמעתי שמעך¹⁷ יראתי. בחיי אודנין כי חבקוק היה בבחי' הריחוק שהוא בחיי שוב כענין וינועו ויעמדו מרחוק¹⁸

Річ у тім, що зір пов'язаний із близькістю, а слух — із віддаленістю, як сказано: «Гавая, я почув звістку про Тебе й злякався». [Це] рівень вух (уднін), адже Хавакук перебував на рівні віддаленості — рівні «повернення» (шов), як у словах: «вони затремтіли й стали здалека».

Зір стосується близького, а слух — далекого, як каже пророк Хавакук: «Гавая, я почув звістку про Тебе й злякався». Мовою Кабали слух — це рівень «вух» (уднін); Хавакук чув здалека, перебуваючи в стані шов — «повернення», або відступання з трепетом, подібно до народу біля Сінаю, який «затремтів і став здалека».

ומזה נמשך מלמעלה למטה כי שמע ה' כי שנואה אנכי ויתן לי וגוי שמזה¹⁹ יהי [יהיה] התקרבות מלמעלה (ושנואה שאינה אהובה כ"כ [כל כך] שהרי כתיב ויאהב גם את רחל מלאה)²⁰

І звідси згори вниз притягується: «бо Гавая почув, що я ненависна, і Він дав мені», тощо; завдяки цьому виникає наближення згори. (А «ненависна» означає, що її любили не так сильно, адже сказано: «і він любив Рахель більше, ніж Лею».)

Сама ця віддаленість викликає відповідь згори: Лея дала Шимону ім'я зі словами: «Гавая почув, що я ненависна», і завдяки цьому слуханню виникла близькість згори. Дужки пом'якшують значення слова «ненависна»: Лею любили, лише менше, ніж Рахель, адже в Писанні сказано, що Яков любив Рахель «більше, ніж Лею».

מחמת שעושה א"ע [את עצמו] רחוק ושמאל דוחה²¹ ונקי שנראה כי שמאלו תחת²² לראשי ועי"ז אח"כ בחי לוי ט"ו ווי"ן דאמרי"צ [דאמת ויציב].

[Це] через те, що людина віддаляє себе, а «ліва рука відштовхує», і [тому їй] називають «ненависною», адже «його ліва рука під моєю головою». Завдяки цьому згодом постає рівень Леві — п'ятнадцять літер вав у «Емет ве-Яців» («Істинне й непохитне»).

Близькість виникає саме тому, що людина тримається на відстані, за принципом «ліва рука відштовхує». Ця покора й означає тут «ненависна»; вона відповідає словам «його ліва рука під моєю головою», адже ліва сторона означає стриманість. Після правої сторони (Реувен) і лівої (Шимон) йде Леві, якому відповідає благословення «Емет ве-Яців» («Істинне й непохитне») після Шма (молитви «Слухай»); воно відоме п'ятнадцятьма словами, що починаються літерою вав — «i».

וג' בחי' אלו הן ג' קוין חח"ן [חכמה חסד נצח] בג"ה [בינה גבורה הוד] ודת"י [ודעת תפארת יסוד] שהוא קו האמצעי הוא בחי' לוי.

Ці три рівні відповідають трьом лініям: Хохма, Хесед і Нецах; Біна, Гвура і Ход; а Даат, Тіферет і Йесод, що становлять середню лінію, відповідають рівню Леві.

Три брати відповідають трьом «лініям» сфер духовного прояву (сфірот): правій лінії — Хохмі, Хеседу й Нецаху; лівій — Біні, Гвурі й Ходу; середній — Даату, Тіферет і Йесоду. Леві відповідає середній лінії, яка поєднує й узгоджує обидві сторони.

שע"י ג' בחי' אלו נמשך בחי' יהודה יודוך אחיך²³ להיות בחי' הודאה כתר מלי

Адже завдяки цим трьом рівням згори вниз притягується рівень Єгуди: «тебе визнаватимуть твої брати», — щоб виник рівень визнання (годаа), вінець (Кетер) царювання (Малхут).

Завдяки цим трьом рівням постає Єгуда, чие ім'я пов'язане з визнанням (годаа): «тебе визнаватимуть твої брати». Це визнання називається Кетер Малхут — вінцем царювання.

דהנה המלי היא בחיי מקבל ול"ל [ולית ליה / ולית לה] מגרמה כלום ואעפ"כ [ואף על פי כן] אחר שמקבלת הרי היא בחיי מלכות עליהם (ונקי' כתר מלי שהיא בחיי כתר מלמטה למעלה) הגם שהם ממשיכים לה האורות ופרקין (ועי' בזהר בלק²⁴ ע"פ גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו^{25, 26} כו')

Адже Малхут є рівнем того, хто приймає, і «сам по собі не має нічого зовсім»; однак, прийнявши, вона стає владою над ними (і називається Кетер Малхут, бо це вінець, що постає знизу вгору), хоча саме вони притягують до неї світла й суглоби (перакін) (див. Зоар, [розділ] Балак, до вірша: «сильні, що виконують Його слово, щоб слухати голос Його слова», тощо).

Малхут нічого не має від себе й лише приймає; проте, прийнявши, вона панує над тими, хто їй дав: це «вінець, що постає знизу вгору», хоча вони й притягують до неї її світла та перакін — «суглоби», кабалістичний термін на позначення частин сфери. У Зоарі, у розділі Балак, на який посилається Альтер Ребе, слова «що виконують Його слово» пояснюються як сказані про могутніх, які відновлюють Малхут, що зветься «словом», перетворюючи її з самої лише точки на цілісну форму. Тоді всі вони стають «щоб слухати голос Його слова», і вона панує серед них, як цар серед свого війська.

וה"ז [והרי זה] כמשל המלך ב"ו [בשר ודם] שהוא מקבל המס הכסף והזהב מאנשי מדינתו ואעפ"כ [ואף על פי כן] הרי הוא מולך עליהם כו'

Це подібне до прикладу царя з плоті й крові, який одержує податок — срібло й золото — від мешканців своєї країни, але все ж царює над ними, тощо.

Приклад: людський цар одержує від свого народу податки, срібло й золото, але все одно залишається його володарем. Те, що він одержує від них, не робить його нижчим за них.

כך המלי שרשה בכתר נעוץ סופן בתחלתו²⁷ רק שצריך המשכת הכתר הנקי טמירו דכל טמירין שיהי בגילוי בבחי' אתה [שיהיה]

Так само й царювання (Малхут): її корінь — у вінці (Кетер), «їхній кінець уклінений у їхньому початку»; але потрібно низвести Кетер, який називають «найприхованішим з усього прихованого», аби він відкрився на рівні «Ти» (ата).

Малхут може царювати, бо її корінь — у Кетері, як учить принцип «їхній кінець уклінений у їхньому початку»: останній рівень укорінений у першому. Але Кетер — «найприхованіший з усього прихованого», тому його потрібно низвести, доки він не відкриється. У цьому полягає значення слова «ти» (ата) у вислові «Єгуда, ти»: так до Б-га звертаються як до Того, Хто присутній і відкритий.

ולכן יודוך אחיך מכתר למלי ע"י גי קוין הנ"ל ראובן פי ראשונה דק"ש [דקריאת שמע] בחי שם מ"ב
ושמעון פי שניה ע"ב [שם ע"ב]

Тому вислів «тебе визнають твої брати» [— це] шлях від Кетера до Малхут через згадані вище три лінії: Реуен — перший абзац Шма, рівень Імені 42, а Шимон — другий абзац, [Імені] 72.

Ось чому визнання братів простягається від Кетера до Малхут через три лінії, які тепер співвідносяться з ранковою молитвою. Реуен — це перший абзац Шма, пов'язаний з Іменем 42, а Шимон — другий абзац, пов'язаний з Іменем 72. Це два Б-жественні Імені з кабали, названі за їхніми числовими значеннями.

[וע' במ"א דלכאורה] ²⁸ שם מ"ב הוא גבורה ושם ע"ב [שם ע"ב] חסד אלא שהוא בחי אור הגבורה בכלי
החסד ואור החסד בכלי הגבורה) ולוי אמוי"צ [אמת ויציב] בחי הממוצע ונקי היכל הרצון שלמעלה
מהיכל האהבה שלפני ק"ש [קריאת שמע] וכי.

(Див. також в іншому місці: на перший погляд, Ім'я 42 відповідає стриманості (Гвура), а Ім'я 72 — милості (Хесед); але йдеться про рівень, де світло Гвури перебуває в посудині Хеседу, а світло Хеседу — в посудині Гвури.) А Леві — це «Емет ве-Яців» [«істина й непохитність»], рівень посередника; він називається Залою Волі (гейхаль га-рацон), що розташована вище від Зали Любові, яка передує Шма, тощо.

Дужки пояснюють можливе заперечення: зазвичай Ім'я 42 пов'язують із Гвурою, а Ім'я 72 — із Хеседом, тому співвіднесення Імені 42 з першим абзацом (любов'ю), а Імені 72 — з другим (трепетом) видається зворотним. Відповідь полягає в тому, що світла й посудини (орот ве-келім) поміняні місцями: світло Гвури перебуває в посудині Хеседу, а світло Хеседу — в посудині Гвури. Леві — це «Емет ве-Яців», благословення-посередник після Шма, яке називається Залою Волі й розташоване вище від Зали Любові, що належить до благословення перед Шма. «Зали» (гейхалот) — це висхідні чертоги, крізь які, згідно з кабалою, підноситься молитва.

והיכל קד"ק [קדש הקדשים] ²⁹ אדני שפתי ³⁰ כוי סמיכת גאולה לתפלה ³⁰ להיות בחי יודוך אחיך בחי הודאה
בחי בטול בחי כתר.

А Зала Святая Святых — це «Адонай, [відкрий] мої уста» тощо, поєднання визволення (геули) з молитвою (тфілою), щоб досягти рівня «тебе визнають твої брати»: рівня визнання, рівня самоусунення (бітуль), рівня Кетера.

Найвища зала, Святая Святых, — це Аміда [молитва стоячи], яка починається словами «Адонай, відкрий мої уста» і має безпосередньо йти після благословення Геули. Там досягається визнання, про яке сказано: «тебе визнають твої брати», — повне самоусунення, рівень Кетера.

ותעמוד מלדת³¹ אין עמידה אלא תפילה^{32,33} (והוא ג"כ לשון עמידה ושתיקה ובטול שהוא בחינת כתר שהוא לשון שתיקה³⁴ כמו כתר לי זעיר³⁵ כי הסייג דחכמה הוא שתיקה כמ"ש במ"א בענין יונת אלם^{36,37} וכו'): ³⁸

«І вона зупинилася, переставши народжувати (ваттаамод)»: «стояння» (аміда) означає не що інше, як молитву. (Це слово також означає нерухомість, мовчання й самоусунення — рівень Кетера; сам Кетер означає мовчання, як у вислові «Зачекай (катер) на мене трохи», адже «огорожа мудрості (Хохма) — мовчання», як пояснюється в іншому місці у зв'язку з «німим голубом» тощо.)

Після народження Єгуди Леа «перестала народжувати», і мудреці навчають, що «стояння» означає молитву, тобто Аміда. Це слово також передає нерухомість і мовчання — ознаки Кетера. Слово «Кетер» пов'язане з мовчанням, як у вислові «Зачекай (катер) на мене трохи»; а словами рабі Аківи з Піркей Авот (3:13), «огорожа для мудрості — мовчання», бо Кетер стоїть над Хохмою, мудрістю, наче огорожа навколо неї.

РОЗДІЛ 4 • 14

Загрибок ворогів і сини батька

4 ידך בעורף אויביך. כי המלי יש לה עליות וירידות הפעם אודה³⁹

«Твоя рука буде на потилиці твоїх ворогів». Адже царювання (Малхут) має піднесення й спади: «Цього разу я визнаю».

Тепер пояснюється друга частина благословення Єгуди: «твоя рука буде на потилиці твоїх ворогів». Малхут підноситься й опускається: вона підноситься у визнанні — «Цього разу я визнаю».

ובלילה יורדת לברר בי"ע כמ"ש ותתן טרף⁴⁰ ואין בירור אלא בבחי' אחוריים כי הפנימיות מתכלל כנר בפני אבוקה בלי בירור כו'.

А вночі вона спускається, щоб відбирати добро у світах творення (Брія), формування (Єцира) та дії (Асія), як написано: «і вона дає їжу (тереф)»; і відбір можливий лише на рівні «заднього» аспекту (ахораїм), адже внутрішній вимір (пніміют) поглинається, наче свічка перед смолоскипом, без відбору тощо.

Уночі вона спускається до нижніх світів Брія, Єцира й Асія, щоб відбирати в них добро; це та ніч, коли добродісна жінка «дає їжу». Відбір відбувається лише через «задній» аспект (ахораїм) — зовнішнє залучення, подібне до потилиці в цьому вірші; внутрішній вимір (пніміют) не здійснює відбору, а просто поглинається, наче полум'я свічки перед смолоскипом.

וענין ישתחו לך בני אביך⁴¹ הוא בחי המשכה מבחי אבא למלי אבא יסד ברתא⁴²

А слова «сини твого батька вклоняться тобі» означають притягнення згори — від рівня Абба, мудрості (Хохма), до Малхут: «Абба заснував Дочку».

Третя частина — «сини твого батька вклоняться тобі» — означає потік від Абба, тобто Хохми, до Малхут, як у вислові «Абба заснував Дочку», де Дочка — це Малхут.

כי יודוך אחיך הוא המשכה מכתר שהוא ע"י גי קוין הנ"ל. משא"כ בני אביך המשכת אבא ב' קוין והם ראובן ולוי חח"ן [חכמה חסד נצח] ע"י גמ"ח [גמילות חסדים] ודת"י [ודעת תפארת יסוד] ע"י תורה נובלות חש"מ [חכמה של מעלה]⁴³ כ"י:

Адже слова «твої брати визнаватимуть тебе» означають притягнення від вінця (Кетер), що відбувається через згадані вище три лінії; натомість «сини твого батька» означає притягнення від Абба через дві лінії — Реувена й Леві: Хохма, милість (Хесед) і перемога (Нецах) — через вчинки милості (гемілу́т хаса́дім); а знання (Даат), краса (Тіферет) і основа (Йесод) — через Тору, «опалий плід Вищої Мудрості» тощо.

Це відрізняється від слів «твої брати визнаватимуть тебе», що означають притягнення від Кетера через усі три лінії. «Сини твого батька» стосуються лише двох ліній: Реувена — лінії Хохми, Хеседу й Неца́ху, до якої ведуть вчинки милості, — та Леві, лінії Даату, Тіферету й Йесоду, до якої веде вивчення Тори. Тору називають «опалим плодом Вищої Мудрості», тому вона несе потік від Абба, тобто Хохми.

РОЗДІЛ 5 • 15

Світло з темряви

5 וענין כי ראה⁴⁴ ה' בעניי הנה בירורי [בירורים / בירורין] ותשובה הכל ענין אי שה"י [שהיה] יורד ממקום גבוה וצריך לעלות לשם נקי תשובה

А щодо слів «Бо Ім'я Б-га (Гавая) побачило моє страждання»: виправлення (бірурі́м) і повернення (тшува) — це все одна й та сама справа. Те, що зійшло з високого місця і має знову піднятися туди, називається тшувою.

Тепер пояснюються слова Леї, сказані при народженні Реувена: «Бо Гавая побачив моє страждання». Виправлення нижніх світів і тшува — це один процес: усе, що зійшло згори й має піднятися назад, «повертається».

וכן הנשמה ירדה⁴⁵ לצורך עליי [עלייה].

Так само й душа зійшла заради піднесення.

Сама душа також зійшла в тіло заради більшого піднесення.

והנה ההתקרבות שמחמת בחינת עניי שהוא מרירות הנפש על ריחוקה (עד שגם הנה"ב [הנפש הבהמית] והגוף יהיו בבחינת אתהפכא כו') היא יותר גדולה כיתרון האור הבא מן החשך^{46, 47} וכנודע ממ"ש במ"א בענין ויברך יעקב את פרעה^{48, 49} מה שהוא סט' [סטרא] וכו':

І ось зближення, що приходить завдяки аспекту «мого страждання» (бхіна), тобто гіркоти душі через її віддаленість (аж до того, що навіть тваринна душа (нефеш габагаміт) і тіло досягнуть стану ітгапха (перетворення), тощо), є більшим, подібно до «переваги світла, що приходить із темряви», як відомо з пояснення в іншому місці на тему «І Яков благословив фараона»: «так само, як та сторона», тощо.

Зближення, що приходить завдяки «моєму стражданню», тобто гіркоті душі через її віддаленість від Б-га, сягає настільки далеко, що навіть тваринна душа й тіло мають перетворитися (ітгапха). Таке зближення є більшим, подібно до того, як світло, що виходить із темряви, має перевагу над звичайним світлом. Альтер Ребе посилається на пояснення в іншому місці щодо слів «І Яков благословив фараона», цитуючи лише слова «так само, як та сторона...»; «та сторона» — це інша сторона (сітра ахра), сфера, що протистоїть святості.

В АВОДІ

Роздуми про велич Б-га пробуджують любов, а смиренне збереження відстані — трепет; через Шма та її благословення вони приводять до самоусунення в молитві Аміда. Гіркота людини через її віддаленість від Б-га, що має на меті змінити навіть тваринну душу й тіло, приносить більшу близькість, наче світло, що походить із темряви.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Чому зір приводить до любові, а слух — до трепету, і як кожен із них притягує відповідь згори?
2. Як Малхут, яка лише отримує, може панувати над рівнями, що їй дають? Що додає притча про царя й податки?
3. Чому молитва Аміда має йти після Шма та її благословень і як «стояння» пов'язане з мовчанням і Кетером?
4. Чому очищення можливе лише через «спину», а не через внутрішній вимір?
5. У якому сенсі близькість, що походить із гіркоти через віддаленість, більша за звичайну близькість?

Примітки

АБЗАЦ 1

1 ביאור על הנ"ל

Ор га-Тора зберігає це пояснення в копії, переписаний власною рукою Цемах-Цедека, — ще одне свідчення тексту, надрукованого тут.

ПРИМІТКА КЕНОТ

באוה"ת ויחי תתשמ, ב (נדפס מגוכתי"ק הצ"צ). הנחת ר' משה בן אדה"י והנחת מהר"ל נדפס בסה"מ תקס"ו ח"א.

АБЗАЦ 2

2 הנה השבטים

Примітка відсилає до Ор га-Тора на Шмот, p. 5, де йдеться про племена; наступна примітка Кегот додає, що там замість дужок, наведених далі тут, стоїть інший коментар.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה אוה"ת שמות ע' ה. בכרך 1824: שבטים.

3 יוסеф розповідає братам свій сон: «І ось ми в'язали снопи в полі». Альтер Ребе згадує свій попередній маамар на цей вірш, у якому пояснювалося, звідки походять душі колін.

בראשית ל"ז:7 Genesis

וְהָנָה אֲנִיחֵנוּ מֵאֲלֵמִים אֲלֵמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהָנָה קִמָּה אֲלֵמֵתִי וְגַם־נִצָּכָה וְהָנָה תִּסְבִּינָה אֲלֵמֵתִיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶינָה לְאֲלֵמֵתִי:

for, behold, we were binding sheaves in the field, and, lo, my sheaf arose, and also stood upright; and, behold, your sheaves came round about, and bowed down to my sheaf.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 ע"פ והנה אנהנו מאלמים אלומים

На тій сторінці брати підносять «жіночі води» (маїн нуквін) — прагнення знизу, — і потребують Йосефа, щоб він притягнув «чоловічі води» Ацилуту. Вони помилково вважали себе рівними йому: їхнє коріння справді — дванадцять діагональних меж Зеїр Анпіна світу Ацилут, які називаються «племенами Яга», але самі вони перебувають нижче, у Брії.

ПРИМІТКА КЕНОТ

לעיל כח, ג. באוה"ת ויחי תתשמ, ב: וכמ"ש במ"א ע"פ ששם עלו שבטים שבטי י"ה כו'.

5 שו"ה דנוקבא — (וכמ"ל . . למטה)

В Ор га-Тора, Шмот p. 5, замість цих дужок про душі племен стоїть інший коментар.

ПРИМІТКА КЕНОТ

באוה"ת שמות ע' ה נמצא הגה"ה אחרת. בכרך 1824 ליתא הגה"ה.

6 הן י"ב גבולי אלכסון

У цьому уривку сказано, що, хоча самі племена перебувають у Брії, їхнє коріння — дванадцять діагональ-

них меж Зеїр Анпіна світу Ацилут; також він відсилає назад до саме цього пояснення щодо «Юдо, ти». Це використано, щоб пояснити, чому море розступилося на дванадцять шляхів: розступання моря було піднесенням дванадцяти племен Брії до їхнього коріння в Ацилуті.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקו"ת צו ז', א.

7

שבטי י"ה

«Туди піднімалися коліна, коліна Б-га, свідчення для Ізраїлю». Те, що їх названо Іменем Б-га, вважається ознакою того, що їхнє коріння — у світі еманції (Ацилут).

תהילים קכ"ב: Psalms 122:4

שָׁשָׁם עָלוּ שְׁבִטִים שְׁבִטֵי־קָה עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְהַדוֹת לְשֵׁם ה'

Whither the tribes went up, even the tribes of the L-RD, as a testimony unto Israel, to give thanks unto the name of the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

8

והנה באתערותא דלתתא . . וענין ראי

У рукописі 1828 цей уривок сформульовано інакше й стисло: через Реувена, зір, «обличчя лева» і «я побачив ваших батьків» згори притягується близькість — «Гавая побачив моє страждання ... бо тепер чоловік мій любитиме мене, і його права рука обіймає мене»; і слухання — «якщо ви старанно слухатимете» — так само пробуджує відповідь згори: «бо Гавая почув».

ПРИМІТКА КЕНОТ

בכרך 1828 בשינוי: ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא ע"י ראובן רא"י פני ארי' ראיתי את אבותיכם התקרבות ממשיך מלמעלה ראה ה' בעניי כי עתה יאהבני אישי וימינו תחבקני ושמיעה אם שמוע תשמעו מעורר מלמעלה כך כי שמע ה': וענין ראיה. הנוסח מבוך 1824 נדפס במאמרי אדה"י תקס"ו ח"א.

9

ראיה אותיות אריה

Там, пояснюючи слова «який вивів тебе із землі Єгипетської», наведено ту саму гру слів: «обличчя лева праворуч», адже в слові ar'e ті самі літери, що й у re'ia. Зір — це Хохма («Хто мудрий? Той, хто бачить...»), і лише її останній рівень, одна десята, вдягається в Хесед праворуч, через «вузьке місце» (Miqra'im) між розумом і серцем.

זח"ג רלד, Zohar III, 234a

תקו"ז תיקון 70 - 121b: Tikkunei Zohar, Tikkun

... שריקות וארגים חורי קורי עכביש יארגו, בדעות כוזבות יאריכו למעניתם, לך נא ראה מה שכתב על זה ר' יוסף בן גיקיטיליא בהקדמת שערי אורה, ובמה שכתב בעל החנוך בהקדמתו לפירוש התורה, והאלקי ר' מנחם מריקנאטי ז"ל בפרשת ויחי בפסוק בן פורת יוסף, ובמה שכתב ר' יהודה חייט בפירוש מערכת האלקות (ד, לד), וזה

לשוננו, סוף דבר כל מקום שתראה שידברו בענין הספירות, דברים שאין ראוי לאמרם בבורא יתברך, כגון שעור וקומה והדומים להם, הכל נאמר על הספירות, וכשתראה שידברו על דרך שבח והודאה הכל נאמר על הבורא שבתוכו, וכן ...

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

זח"ג רלד, א. ת"ז ת"י ע (קכב, א). וראה גם לקמן עא, ד. בלקו"ת שמע"צ צא, ג מציינ לכאן.

10

ראיה אותיות ארי"ה

Kegot navodit'j c'ej urivok iz Tikunei Zohar (Tikkun 70) jak dodatkov'e džherelo togo samogo slovesnogo t'lumachen'ja.

Tikkunei Zohar 122a:7 א"י: תקוני זוהר קכ"ב

ארי"ה דא ראיה, ואתמר בקה (יחזקאל א י) ופני אריה אל הימין לארבעתם, בכל אתר ארבעתם דא יהו"ה, ארבע אתון דיליה דשליטין על כלל, והפוך אריה ותשכח לקה ראיה, ואיהו לימינא דחסד, דאיהו יומא קדמא, דתמן א (נ"א י) אור, ראובן דאיהו לימינא על שמייה אתקרי אור בן, שמייעה לשמאלא, ועליה אתמר (שם) ופני שור מהשמאל, נשר ריחא באמצעיתא, עליה אתמר (משלי ל ד) מי אסר רוח בקפניו, דאינו תרין נוקבין דחוטמא, פימא דבורא, דא אדם ...

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

11

שו"ה נמשך — אל הימין

У цій частині версія Or ga-Tora містить додаткові дужки: «ар'є складається з тих самих літер, що й ре'ія; див. також пояснення про лева в маамарі "I взяв із того, що було в його руці, дар"». Примітка також відсилає до Or ga-Tora на Nach, vol. 2, p. 1056 і далі, де це обговорюється докладніше.

ПРИМІТКА КЕНОТ

באו"ה שם: " (ארי" אותיות ראי, ועמ"ש מענין ארי בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה) ". [לעיל כז, ג]. ראה אוה"ת נ"ך כרך ב ע' אינו ואילך.

12

פני ארי' אל הימין

У видінні Єхезкеля про Колісницю кожна істота має «обличчя лева праворуч». Правий бік — це бік милості (Хесед), тому лев є образом любові, що народжується зі споглядання.

Ezekiel 1:10 יחזקאל א'

ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתם ופני נשר לארבעתם:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side; and they four had the face of an ox on the left side; they four had also the face of an eagle.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13

כי ראה ה' בעניי בחי' התקרבות כי עתה יאהבני אישי

Слова Лії при народженні Реувена: «Бо Ім'я Б-га (Гавая) побачило моє страждання, адже тепер мій чоловік любитиме мене». У вірші Лія, яку люблять менше, ніж Рахель, сподівається, що тепер Яаков любитиме її; Аль-

тер Ребе тлумачить її слова як відповідне «бачення» Б-га та близькість, яку воно приносить.

בראשית כ"ט:29-32

ותהר לאה ותלד בן ותקרא שמו ראובן כי אמרה כי יאהבני אישי: עתה יאהבני אישי:

And Leah conceived, and bore a son, and she called his name Reuben; for she said: 'Because the L-RD hath looked upon my affliction; for now my husband will love me.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 3

14

וימינו תחבקני

Кохана, тобто Громада Ізраїлю, каже про свого коханого, тобто Б-га: «Його ліва рука під моєю головою, а його права рука обіймає мене». Обійми правої руки — це близькість, що приходить після любові Реувена.

Song of Songs 2:6 שיר השירים ב' ו'6

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני:

Let his left hand be under my head, And his right hand embrace me.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

15

אם שמע תשמעו

Початок другого абзацу Шма: «Якщо ви старанно слухатимете Мої заповіді». Це «слухання» Шимона знизу.

דברים י"א:13-11

והיה אם-שמע תשמעו אל-מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את-ה' אלקיכם ולעבדו בכל-לבבכם ובכל-נפשכם:

And it shall come to pass, if ye shall hearken diligently unto My commandments which I command you this day, to love the L-RD your G-d, and to serve Him with all your heart and with all your soul,

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16

כי שמע ה' כי שנואה אנכי ויתן לי

Слова Леї, коли вона дала ім'я Шимону: «Бо Гавая почув, що я зненавиджена, і Він дав мені ще й цього сина». У вірші вона має на увазі, що її люблять менше, ніж Рахель; тут Б-жественне слухання відповідає тій, хто почувається далекою.

בראשית כ"ט:33

ותהר עוד ותלד בן ותאמר כי שמע ה' כי שנואה אנכי ויתן לי גם-את זה ותקרא שמו שמעון:

And she conceived again, and bore a son; and said: 'Because the L-RD hath heard that I am hated, He hath therefore given me this son also.' And she called his name Simeon.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17

ה' שמעתי שמעך

Молитва Хавакука: «Ім'я Б-га (Гавая), я почув звістку про Тебе; я злякався». Слухання, що приходить здале-

ку, породжує трепет.

חבקוק ג'ב:2 Habakkuk

ה' שְׁמַעְתִּי שְׁמֵעַךְ יִרְאִיתִי ה' פָּעַלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים חִיִּיהוּ בְּקֶרֶב שָׁנִים תוֹדִיעַ
בְּרָגְזוֹ רַחֵם תִּזְכּוֹר:

O L-RD, I have heard the report of Thee, and am afraid; O L-RD, revive Thy work in the midst of the years, in the midst of the years make it known; In wrath remember compassion.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

חבקוק ג', ב.

18

וינעו ויעמדו מרחוק

На Синаї народ «затремтів і став здалеку». Це ілюструє поставу віддаленості й трепету, властиву слуханню.

שמות כ"ט:15 Exodus

וְכָל־הָעָם רָאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלְפִידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הָהָר
עֹשֵׁן וְיִרְאָה הָעָם וַיִּנְעוּ וַיַּעֲמֻ מֵרָחֹק:

And all the people perceived the thunderings, and the lightnings, and the voice of the horn, and the mountain smoking; and when the people saw it, they trembled, and stood afar off.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19

ויתן לי וגו' שמוזה יהי התקרבות מלמעלה (ושנואה שאינה

У рукописі 1824 року тут читаємо: «i Він дав мені сина; звідси походить рівень наближення згори, рівень “повернення” (шов) знизу (а “ненависна” означає...)»

ПРИМІТКА КЕНОТ

בכרך 1824: ויתן לי בן שמוזה נולד בחיי התקרבות למעלה בחיי שוב שלמטה (ושנואה היינו. באוה"ת בראשית כרך ו תתשמ, ב (נדפס מגוכתי"ק הצ"צ) הגי': ויתן לי בן.

20

ויאהב גם את רחל מלאה

«I він також полюбив Рахель більше, ніж Лею». Слово «також» показує, що Лею теж любили, отже «зненавиджена» означає, що її любили менше.

בראשית כ"ט:30 Genesis

וַיָּבֹא גַם אֶל־רַחֵל וַיֶּאֱהָב גַּם־אֶת־רַחֵל מִלָּאָה וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד שְׁבַע־שָׁנִים
אַחֲרָיו:

And he went in also unto Rachel, and he loved Rachel more than Leah, and served with him yet seven other years.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית כט, ל.

21

ושמאל דוחה

Талмуд навчає: «Ліва рука має відштовхувати, а права — наближати». Тут відштовхування лівої — це самовіддалення, зумовлене трепетом.

סוטה מ"א:א'7-6 Sotah

תנו רבנן: לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, לא כאלישע שדחפו לגחזי בשתי ידיו, ולא כיהושע בן פרחיה שדחפו לגישו הנוצרי מתלמידיו בשתי ידיו. אלישע מאי היא, דכתיב: "ויאמר נעמן הואל קח

כפריים", וכתביב: "ויאמר אליו לא לבי הלך כאשר הפך איש מעל מקרבתו לקראתה העת לקחת את הכסף ולקחת בגדים וזיתים וכרמים וצאן ובקר ועבדים ושפחות".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

22

У примітці Kehot Song of Songs 8:3 вказано як джерело цих слів.

Song of Songs 8:3: שיר השירים ח'ג:3

שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני:

His left hand should be under my head, And his right hand should embrace me.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

23

יודוך אחיך

Благословення Якова: «Сгудо, тебе визнаватимуть твої брати». Маамар пояснює, як трое братів приводять до того, що Сгуду визнають.

בראשית מ"ט:8 Genesis

יהודה אמה יודוך אחיך ידה בערף אחיך ישתחוו לך בני אחיך:

Judah, thee shall thy brethren praise; Thy hand shall be on the neck of thine enemies; Thy father's sons shall bow down before thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

24

בוהר בלק

Марей мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

קצא, א.

25

גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו

Псалмоспівець закликає ангелів: «Благословляйте Im'ya Б-га (Гавая), ангели Його, могутні силою, які виконують Його слово, дослухаючись до голосу Його слова». Альтер Ребе наводить тлумачення Зоару цього вірша, пояснюючи ним думку про царювання (Малхут).

תהילים ק"ג:20 Psalms

בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו גִּבּוֹרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לְשָׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ:

Bless the L-RD, ye angels of His, Ye mighty in strength, that fulfil His word, Harkening unto the voice of His word.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

26

גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו

Кегот вказує, що уривок про Балака міститься на 191a. Там могутні «виконують Його слово»: вони відновлюють Малхут, яку названо «словом», у її повному образі після того, як вона зменшилася до точки, а потім постають, «щоб слухати» її, немов царя серед його війська.

ספר זוהר, בלק ו':ק"ג-קכ"ב Zohar, Balak 6:113-122

Said the boy to him: 'Of a truth I see that your weapons are good; be mindful of them and do not forget them. Assuredly the might of a warrior lies in his lance and sword. But what is the meaning of "mighty in strength that fulfil his word, hearkening unto the voice of his word"? Said R. Eleazar: 'I

have already explained.' Said the boy: 'I see that your arm has become faint. Now it is time not to hold back, but to sling from the catapult stone after ...

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

27

נעוץ סופן בתחלתו

Сефер Ёцира говорить про сфери духовного прояву (сфірот): «їхній кінець вклинений у їхній початок». Це пояснює, як Малхут, остання сфіра, вкорінена у вінці (Кетері), першій сфірі.

Sefer Yetzirah 1:7: ספר יצירה א'

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתו ותחלתו בסופן כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and there is not a second one, and before one what wilt thou count?

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

28

וע' במ"א דלכאורה

У цьому уривку нараховано сорок два слова в першому абзаці Шма — від «люби» до «твоїх воріт», а другий абзац пов'язано з Іменем сімдесяти двох. Видиму тут зміну порядку пояснено тим, що світла помінялися місцями: світло Хеседу спочиває в посудині Гвури, а світло Гвури — в посудині Хеседу.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקו"ת ואתחנן יב, ד. ובכ"מ.

29

אדני שפתי

«Адо-най, відкрий мої уста, і мої уста сповістять Твою хвалу» — вірш, яким починається молитва Аміда. Він знаменує вступ до святого святих молитви.

Psalms 51:17: תהילים נ"א: יז

אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

O L-rd, open Thou my lips; and my mouth shall declare Thy praise.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30

סמיכת גאולה לתפלה

Талмуд схвалює того, хто поєднує благословення про визволення з молитвою Аміда. Тут це поєднання означає перехід від Шма та її благословень до самоусунення (бітуль) у молитві.

Berakhot 4b:6: ברכות ד' ב' 6

אמר מר, קורא קריאת שמע ומתפלל. מסייע לקה לרבי יוחנן. דאמר רבי יוחנן: איהו בן העולם הבא — זה הסומך גאולה לתפלה של ערבית. רבי יהושע בן לוי אומר: תפלות באמצע תקנום.

The teacher stated above : "Then let him read the Shema' and say the Tefillah." This supports the view of R. Johanan who declared : Who will inherit the world to come? He who joins the Ge'ullah to the evening Tefillah. R. Joshua b. Levi said : The Tefillot were arranged in the middle.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

31

ותעמוד מלדת

Після народження Ёгуди сказано: «і вона перестала народжувати»; у простому значенні Лея на певний час перестала народжувати дітей. Слово зі значенням «стояти» («ваттаамод» — «і вона стала») пов'язує Ёгуду з молитвою Аміда.

Genesis 29:35: בראשית כ"ט:ל"ה

וַתֵּהָר עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר הַפֶּעַם אֹדָה אֶת־יְיָ עַל־כֵּן קָרָאתָ שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֹד מִלֵּדָתָּ:

And she conceived again, and bore a son; and she said: 'This time will I praise the L-RD.' Therefore she called his name Judah; and she left off bearing.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

32

אין עמידה אלא תפלה . ירך בעורף אויבך, כי המלי

Керот зазначає, що цей уривок із рукопису 1824 року міститься в Ор га-Тора наприкінці маамару. У ньому любов пов'язано зі словами «твоя рука на потилиці твоїх ворогів» — саме з потилицею, бо внутрішній вимір має бути в стані відвернення від зла; Малхут підноситься й опускається: одним чином під час Шахаріт, іншим — під час Мінхи, а також у Шабат і Мусаф. Уночі «вона дає поживу своєму дому», щоб очищати; очищення можливе лише через задній бік, бо внутрішнє світло поглинається, мов свічка перед смолоскипом. Далі йдеться про «І Яков благословив фараона»: та сторона «вбиває і забирає душу», спускається, щоб звинувачувати, і підноситься, щоб обвинувувати; подібно до розбійника, вона забирає і тіло, і душу. Мета полягає не лише в піднесенні душ, а й у тому, щоб «Я усуну дух нечистоти» та «Він поглине смерть навіки». Щоб надати для цього силу, було потрібне благословення Якова.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בבוכ 1824: "אין עמידה כו' כי אהבה הוא יש בחי' ירך בעורף אויבך, עורף דייקא שהפנימי צ"ל סו"מ כו' וכך הנה המלי יש לה עליות וירידות הפעם אודה כו' שבשחרית כך ובמנחה כך ובשבת ומוסף כו', ובלילה ותתן טרף לביתה לברר בירורין ומלכותו בכל משלה ואין בירור אלא כבחי אהוריים כי הפנימי ממילא נכלל כנר בפני האבוקה וכנודע מויברך יעקב את פרעה מה ההוא סטרא קטיל ואפיק נשמתא כו' שיוורד ומסטיין ועולה ומקטרג שלא די במה שלוקח נשמתו אלא גם הגוף וכמו גולן שנוטל הנשמה והורג הגוף ג"כ כו' ולא די בהעלאת הנשמה בלידת הרבה ישראל אלא גם את רוח הטומאה אעביר כו' ובלע המות לנצח וכדי שיהי כח לזאת הוצרך להיות ויברך יעקב כו'. [ראה באוה"ת בראשית כרך ו ע' תתשמא, א שקטע זה נמצא שם בסוף המאמר].

33

אין עמידה אלא תפילה

Талмуд навчає, що «стояти» означає не що інше, як молитися. Тож «стояння» Leї після народження Ёгуди на-тякає на молитву Аміда.

Berakhot 6b:8-9: ברכות ו' ב:ח-ט' 8-9

ואברהם אבינו מנא לן דקבע מקום? דכתיב: "וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם", ואין "עמידה" אלא תפלה, שגאמר: "ויעמד

פינקס ויפלל. אמר רבי חלבו, אמר רב הונא: היוצא מבית הכנסת אל מפסיע פסיעה גסה. אמר אביי: לא אמרן, אלא למיפק. אבל למיעל — מצוה למרהט, שנאמר: "נרדפה לדעת את ה'".

Whence do we learn that our father Abraham fixed a place for his prayer ? For it is written, (Gen. xix. 27) "And Abraham got up early in the morning to the place where he had stood". "Stood" means nothing else than prayer ; as it is said, "Then stood up Phineas and prayed" (Ps. cvL 30). R. Helbo [also] said in the name of Rab Huna : When leaving the Synagogue, one should not take large steps. Abbai said: This refers only to leaving ; but to enter a ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

34 כתר שהוא לשון שתיקה

Мареј мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה בהנסמן לעיל יט, ד.

35 כתר לי זעיר

Елігу каже Йову: «Зачекай на мене трохи, і я розповім тобі». Тут дієслово «катер» («чекати») має ті самі літери, що й «Кетер», тому вінець (Кетер) пов'язаний із мовчанням і чеканням.

Job 36:2: כי יוב ליו

פתרי לי זעיר ואחר כך כי עוד לאֵלֹהִים מְלִים:

Suffer me a little, and I will tell thee; For there are yet words on G-d's behalf.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

איוב לו, ב. ראה לעיל יט, ד במ"מ.

36 כמ"ש במ"א בענין יונת אלם

Мареј мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

לעיל יט, ד.

37 יונת אלם

У заголовку псалма йдеться про «німу голубку». Образ мовчання пов'язаний із самоусуненням (бітуль) і Кетером.

Psalms 56:1: תהילים נ"ו

למנצח עלי־יונת אלם רחקים לדוד מכתם באחו אותו פלשתים בנת:

For the Leader; upon Jonath-elem-rehokim. [A Psalm] of David; Michtam; when the Philistines took him in Gath. .

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 У примітці Kehot Zohar, Balak 1:1-47:507 вказано як джерело цих слів.

Zohar, Balak 1:1-47:507: תק"ז מ"א-מ"ו: בלק אהרן, ספר הזהר,

אבזאצ 4

39 הפעם אודה

Слова Леї при народженні Єгуди: «Цього разу я подякую (оде) Імені Б-га (Гавая)». Тут ці слова описують піднесення царювання (Малхут) у вдячному визнанні.

בראשית כ"ט: ל"ה Genesis 29:35

ותהר עוד ותלד בן ותאמר הפעם אודה את־ה' עלי־כן קראה שמו יהודה ותעמד מלדת:

And she conceived again, and bore a son; and she said: 'This time will I praise the L-RD.' Therefore she called his name Judah; and she left off bearing.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

40 ונתן טרף

Доброчесна жінка «встає, коли ще ніч, і дає поживу своїй родині». Альтер Ребе тлумачить це як спуск Малхут уночі, щоб жити й очищувати нижні світи.

משלי ל"א: ט"ו Proverbs 31:15

ותקם בעוד לילה ונתת טרף לביתה וחק לנערתי:

She riseth also while it is yet night, and giveth food to her household, and a portion to her maidens.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

משלי לא, טו.

41 «Твоя рука буде на загривку твоїх ворогів» — друга частина благословення Яакова Єгуді. Загрівок, задня частина шиї, стає образом очищення через «задню сторону».

בראשית מ"ט: ח' Genesis 49:8

יהודה אתה יודוך אחיך יָדְךָ בְּעֶרְףְּ אֶחָיִךְ יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ בְּנֵי אֶבְיֶיךָ:

Judah, thee shall thy brethren praise; Thy hand shall be on the neck of thine enemies; Thy father's sons shall bow down before thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

42 אבא יסד ברתא

У 4с Альтер Ребе пояснює слова «Абба заснував Дочку»: Малхут має основу в самій Хохмі, адже, подібно до того як Хохма переходить від «ніщо» до «чогось» не шляхом поступового сходження, Малхут також притягується від того «ніщо». Kehot наводить там джерела в Зоґарі. У 44а (Ваїґаш) цей вислів тлумачиться як те, що вищий трепет Хохми породжує нижчий трепет Малхут.

ПРИМІТКА КЕНОТ

נסמן לעיל ד, ג. מד, א.

43 נובלות חש"מ

Мідраш каже, що «плід, який упав із Вищої Хохми, —

це Тора». Отже, Тора черпає з Хохми — Абби.

בראשית רבה 17:5: ה"ה: Bereshit Rabbah

... אף תרדמה של שטות, דכתיב (ישעיה כט:ט): כי נסך עליכם ה' רוח תרדמה. רבי חנינא בר יצחק אמר: שלושה נובלות הן: נובלת מיתה - שינה; נובלת נבואה - חלום; נובלת העולם הבא - שבת. רבי אבין מוסיף: עוד תרתין: נובלת אורה של מעלה - גלגל חמה; נובלת חכמה של מעלה - תורה:

"The L-rd G-d cast a deep slumber upon the man, and he slept. He took one of his sides, and He closed it with flesh in its place [tahtena]" (Genesis 2:21). "The L-rd G-d cast [hipil] a deep slumber" - Rabbi Yehoshua of Sikhnin said in the name of Rabbi Levi: The beginning of downfall [mapala] is sleep. When a person sleeps, he does not toil in Torah and does not do any work. literally means, "He caused to fall down." Rav said: There are three slumbers: the slumber of ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

АБЗАЦ 5

44 כי ראה ה' בעניי

Слова Леа при народженні Реувена: «Bo Im'ya B-ga (Gavaya) pobachilo moyu skrutu». У вірші її скрута полягає в тому, що її любили менше; тут же йдеться про гіркоту через віддаленість, яка приводить до більшої близькості.

בראשית 29:32: ל"ב: Genesis 29

וַתֵּהָרַם לֵאָה וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי אָמְרָה כִּי־רָאָה ה' בְּעֲנִי כִי עָתָה יִרְאֶה־בְּנִי אִישִׁי:

And Leah conceived, and bore a son, and she called his name Reuben; for she said: 'Because the L-RD hath looked upon my affliction; for now my husband will love me.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

45 וכן הנשמה ירדה צורך עליי

У рукописі 1824 року читаємо: «Так само й душа, що зійшла в тіло і має бути піднесена, також називається тшувою, адже виправлення й тшува — це все одна й та сама справа», після чого йдуть слова: «I ось зближення».

ПРИМІТКА КЕНОТ

ובכרך 1824: וכן הנשמה שירדה בגוף וצריך להעלותה נקי ג"כ תשובה כי ביורר ותשובה הכל ענין אחד. והנה ההתקרבות.

46 כיתרון האור הבא מן החשך

У рукописі 1824 року маамар завершується додатковим рядком: «Отже, виправлені — це "племени Я" (Я: Абба та Имма), "свідчення для Ізраїлю" згори донизу, "щоб дякувати Імені Гавая", тобто спричинити рівень визнання в Імені Б-га, як зазначено вище».

ПРИМІТКА КЕНОТ

ובכרך 1824 נוסף בסיום המאמר: שלכן הם הברורים שבטי י"ה או"א עדות לישראל מלמעלה למטה להודות לשם הוי"ה פ"י לעשות בחי הודאה בשם ה' כנ"ל.

47 כיתרון האור הבא מן החשך

Koreles говорить про «перевагу світла над темрявою», що в хасидизмі тлумачиться як додаткова властивість світла, яке виходить із темряви. Це взіреть близькості, що зростає з віддаленості.

קהלת ב':י"ג: Ecclesiastes 2:13

וְרָאִיתִי אֲנִי שִׁישׁ יְתָרוֹן לְחֻכְמָה מִן־הַסִּכְלוֹת כִּיתְרוֹן הָאֹר מִן־הַחֹשֶׁךְ:

Then I saw that wisdom excelleth folly, as far as light excelleth darkness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

48 כמ"ש במ"א בענין ויברך יעקב את פרעה

Kerot припускає, що під «іншим місцем», де пояснюються слова «I Яаков благословив фараона», мається на увазі Biurei HaZohar Мителер Ребе, 135b.

ПРИМІТКА КЕНОТ

אולי הכוונה לביאורו לאדח"א קלה, ב. עם הגהות בביאורו להצ"צ כרך ב ע"ת שכו.

49 ויברך יעקב את פרעה

«I Яаков благословив фараона». Маамар посилається на наведене в іншому місці пояснення цього вірша як на приклад світла, що видобувається з темряви.

בראשית מ"ז:7: Genesis 47

וַיָּבֹא יוֹסֵף אֶת־יַעֲקֹב אָבִיו וַיַּעֲמְדֵהוּ לִפְנֵי פַרְעֹה וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת־פַּרְעֹה:

And Joseph brought in Jacob his father, and set him before Pharaoh. And Jacob blessed Pharaoh.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

Про це видання

This edition contains the Hebrew text, the English translation, our explanations i the notes.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Цитовані джерела за Сефарією: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Український переклад і пояснення підготовлено для LikuteiTorah.com за допомогою ШІ (openai/gpt-6-luna-pro:batch) та звірено з єврейським текстом і Sefaria; редактором-людиною ще не перевірено. Будь ласка, важливе перевіряйте за єврейським текстом.

Ребе просив вивчати маамарим тижневої парші — «Хасидську паршу» — протягом того тижня, розподіливши навчання на сім днів (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Навіщо її вивчати та благословення Ребе: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Безкоштовний некомерційний проект; тут нічого не продається. Не пов'язаний із Kehot, Sefaria чи Lubavitch Library.
© likuteitorah.com

Із likuteitorah.com/uk/torah-ohr/vayechi/2/

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок